

RAPPORT

Quickscan herontwikkeling Tarweweg Nijmegen

Toetsing in het kader van de Soortenbescherming van de
Wet natuurbescherming en beoordeling kap van bomen

Klant: Politiedienstcentrum

Referentie: BH1733118103I&BR001F01

Status: Definitief/01

Datum: 31 oktober 2022

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Larixplein 1
5616 VB Eindhoven
Water & Maritime
Trade register number: 56515154

+31 88 348 42 50 T
info@rhdhv.com E
royalhaskoningdhv.com W

Titel document: Quicksan herontwikkeling
Tarweg Nijmegen
Ondertitel: Toetsing in het kader van de Soortenbescherming van de Wet
natuurbescherming en beoordeling kap van bomen
Referentie: BH1733118103I&BR001F01
Status: 01/Definitief
Datum: 31 oktober 2022
Projectnaam: Herontwikkeling Tarweg Nijmegen
Projectnummer: BH1733-118-103
Auteur(s): [REDACTED]

Gecontroleerd door: [REDACTED]

Datum: 31 oktober 2022

Goedgekeurd door: [REDACTED]

Datum: 31 oktober 2022

Classificatie

Projectgerelateerd

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. HaskoningDHV Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever.

Let op: dit document bevat mogelijk persoonsgegevens van medewerkers van HaskoningDHV Nederland B.V.. Voordat publicatie plaatsvindt (of anderszins openbaarmaking), dient dit document te worden geanonimiseerd of dient toestemming te worden verkregen om dit document met persoonsgegevens te publiceren. Dit hoeft niet als wet- of regelgeving anonimiseren niet toestaat.

Inhoud

1	Introductie	2
1.1	Aanleiding	2
1.2	Doel van de quickscan	2
1.3	Leeswijzer	3
2	Plangebied en voorgenomen ingreep	4
2.1	Ligging en begrenzing van het plangebied	4
2.2	Beschrijving en impressie van het plangebied	4
2.3	Voorgenomen ingreep	5
3	Werkwijze inventarisatie en effectbeoordeling	6
3.1	Inventarisatie van beschermde soorten	6
3.2	Effectbeoordeling wettelijk beschermde soorten	6
3.3	Effectbeoordeling planologisch beschermde houtopstanden	6
4	Resultaten en effectbeoordeling soorten	7
4.1	Vaatplanten	7
4.2	Grondgebonden zoogdieren	7
4.3	Vleermuizen	9
4.4	Broedvogels	10
4.5	Reptielen, amfibieën en vissen	11
4.6	Ongewervelde diersoorten	12
5	Bescherming van houtopstanden	14
5.1	Wettelijke bescherming van houtopstanden	14
5.2	Planologische bescherming van houtopstanden	14
6	Conclusie en advies	16
6.1	Wnb-soortenbescherming	16
6.2	Planologische bescherming van houtopstanden	16
6.3	Risico's ten aanzien van de voorgenomen planning	16
	GERAADPLEEGDE LITERATUUR	18

Bijlagen

Bijlage 1: Beknopt kader relevante natuurwetgeving en -beleid

1 INTRODUCTIE

1.1 Aanleiding

De politie is voornemens het voormalig GGZ-gebouw en het terrein er omheen aan de Tarweweg 2 in Nijmegen te herontwikkelen voor de nieuwbouw van het districts bureau.

Het slopen van het bestaande gebouw en het herbouwen van de locatie met nieuwe gebouwen is een ruimtelijke ingreep zoals bedoeld in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb). De gewenste ontwikkeling kan leiden tot negatieve effecten op beschermde soorten, indien zij aanwezig zijn binnen de invloedssfeer van de voorgenomen werkzaamheden. Als de voorgenomen ingreep leidt tot het overtreden van verbodsbepalingen op beschermde soorten, moet vrijstelling of ontheffing worden verkregen om de ingreep uit te mogen voeren. Daarom is het noodzakelijk om de mogelijke effecten van de ingreep op beschermde soorten te onderzoeken.

Het voornemen houdt daarnaast in dat een of meerdere bomen mogelijk gekapt zullen worden. Vanwege de ligging binnen de grenzen van de 'bebouwde kom boswet' vallen de bomen niet onder de bescherming van de Wet natuurbescherming. Wel is het noodzakelijk te onderzoeken of de bomen planologisch beschermd zijn, bomenwaardenkaart of planologisch indien zij als 'waardevol groen' bestemd zijn. Indien dit het geval is zal het aanvragen van een omgevingsvergunning bij de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN) via het Omgevingsloket van gemeente Nijmegen aan de orde zijn.

De politie heeft daarom Royal HaskoningDHV (hierna RHDHV) opdracht gegeven om een quickscan in het kader van de Wet natuurbescherming uit te voeren en om na te gaan of een omgevingsvergunning noodzakelijk is voor de kap van de aanwezige bomen op het terrein.

1.2 Doel van de quickscan

Om na te gaan of (negatieve) effecten op onder de Wnb beschermde soorten kunnen optreden, is een quickscan nodig in het kader van de Soorten bescherming (Hoofdstuk 3 van de Wnb). De gegevens die voortvloeien uit de quickscan geven duidelijkheid of een aanvullend onderzoek en een daaruit volgende toetsing aan het onderdeel Soortenbescherming van de Wnb (natuurtoets) noodzakelijk is.

Dit rapport geeft een algemene indruk van het plangebied en de daar mogelijk voorkomende juridisch beschermde soorten. De onderzoeksvragen zijn als volgt:

- Welke beschermde soorten kunnen in of rondom het plangebied binnen de invloedssfeer van de voorgenomen ingreep verwacht worden of zijn op basis van aanwezige biotopen niet uit te sluiten?
- Welke effecten kunnen deze beschermde soorten ondervinden als gevolg van de voorgenomen activiteit? Kan dit eventueel voorkomen worden met behulp van voorzorgsmaatregelen, en zo ja welke?
- Is aanvullend onderzoek nodig om de aanwezigheid van beschermde soorten – en daarmee het optreden van negatieve effecten - al of niet uit te sluiten? Zo ja, voor welke soorten?
- Is voor het uitvoeren van de ruimtelijke ingreep (mogelijk) een ontheffingsaanvraag voor overtreding van de verbodsbepalingen ten aanzien van de soortenbescherming aan de orde?

Om na te gaan of een omgevingsvergunning voor het kappen van de aanwezige bomen binnen het plangebied van toepassing is, wordt nagegaan of de bomen planologisch beschermd zijn. De onderzoeksvraag zijn hierbij als volgt:

- Zijn de bomen binnen of buiten de grenzen van de 'bebouwde kom boswet' gelegen? Zo ja, wat betekent dit dan?

- Zijn bomen op het perceel opgenomen op de bomenwaardenkaart van gemeente Nijmegen? Zo ja, wat betekent dit dan?
- Zijn de bomen via het vigerende bestemmingsplan planologisch beschermd? Zo ja, wat betekent dit dan?

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 zijn de ligging en begrenzing van het plangebied en de voorgenomen ingreep beschreven, ook is een impressie gegeven van het plangebied ten tijde van het veldbezoek. In hoofdstuk 3 is de onderzoeksmethode opgenomen. In hoofdstuk 4 zijn per soortgroep de resultaten beschreven, inclusief de mogelijk optredende effecten en effectbeoordeling. Hoofdstuk 5 omvat de bepalingen en verplichtingen van het vigerende beleid voor houtopstanden vanuit hoofdstuk 4 van de Wnb en gemeentelijk beleid en bestemmingsplannen. Hoofdstuk 6 beschrijft de conclusie en aanbevelingen. Tot slot is de geraadpleegde literatuur weergegeven. In Bijlage 1 is het juridisch kader opgenomen dat voor deze rapportage relevant is.

2 PLANGEBIED EN VOORGENOMEN INGREEP

2.1 Ligging en begrenzing van het plangebied

Het plangebied is gelegen in Nijmegen, in de provincie Gelderland. In de onderstaande afbeelding is de ligging en de globale begrenzing (rode lijn) weergegeven (zie figuur 2-1).

Het plangebied ligt ten westen van de S100 (Weg door Jonkerbos). Het plangebied omvat het gebouw van het voormalig GGZ (Tarweweg 2), de parkeerplaats en fietsenstalling, het omringende gazon en een deel van het bosperceel in het noorden. In de omgeving liggen bedrijfspanden, de begraafplaats Jonkerbos en het Canisius Wilhelmina Ziekenhuis. Ten noorden ligt het Jonkerbos en het Goffertpark.

Figuur 2-1. Ligging en begrenzing van het plangebied in Nijmegen.

2.2 Beschrijving en impressie van het plangebied

Het terrein is grotendeels bestraat en bebouwd. Er is een groot pand in het plangebied aanwezig, waaromheen meerdere parkeerplaatsen beschikbaar zijn. Met name ten noordoosten en rondom zijn groene waarden in de vorm van gazon en opgaande begroeiingen aanwezig. Verder zijn er in het plangebied meerdere bomen aanwezig.

Het bosperceel betreft een gebied van ongeveer 1.400 m² (1,4 hectare). De bomen betreffen grotendeels Amerikaanse zomereik, met af en toe een zomereik, gewone den en beuk. In de ondergroei staan her en der stinkende gouwe, braam, gewone lijsterbes en Amerikaanse vogelkers. Deze bomen hebben een leeftijd van 20 – 25 jaar. Op de parkeerplaats en voor de ingang van het gebouw en bij de ingang van het terrein staan verder nog in totaal 14 solitaire bomen. Eén daarvan is een gewone esdoorn, leeftijd 20 – 25 jaar. De overige bomen betreffen smalbladige es van zo'n 20 jaar (cultivar). Het bosperceel sluit verder naadloos aan op het gebouw en staat in verbinding met de bosrijke gebieden ten noorden van het plangebied. Figuur 2-2 tot en met figuur 2-4 **Error! Reference source not found.** geven een impressie van het plangebied.

Figuur 2-2. De voorzijde van het voormalige GGZ-gebouw (links) en het bosperceel in het noorden van het terrein (rechts). Foto's: Royal HaskoningDHV, 2021.

Figuur 2-3. Het grasland aan de zuidoostzijde van het gebouw. Foto's: Royal HaskoningDHV, 2021.

Figuur 2-4. Het schuin aflopende talud aan de oostzijde van het gebouw en de haag en de parkeerplaats (rechts). Foto's: Royal HaskoningDHV, 2021.

2.3 Voorgenomen ingreep

De exacte periode en duur van uitvoering van de voorgenomen ingreep is op het moment nog niet zeker. Voorgenomen planning is om met de aanbesteding van de sloop te starten in januari 2023 en met de uitvoering hiervan te starten vanaf medio september 2023.

De bebouwing wordt gesloopt, waarna het terrein bouwrijp wordt opgeleverd. Vervolgplan is dat er nieuwbouw gepleegd gaat worden. In welke vorm en hoedanigheid dat gaat plaatsvinden, is in deze fase nog niet bekend anders dan dat hier het nieuwe districts bureau voor het basisteam Nijmegen Noord zal worden gevestigd. De sloop van het complex zal gepaard gaan met de inzet van zwaar materieel. Er worden mogelijk bomen gekapt, dit zal in een latere fase duidelijk worden. Er worden geen watergangen

gedempt. Alle werkzaamheden zullen gedurende de dag worden uitgevoerd en voor de schemering worden afgerond.

3 WERKWIJZE INVENTARISATIE EN EFFECTBEOORDELING

Hieronder is de werkwijze beschreven, welke gebruikt is om na te gaan wat het belang is van het plangebied voor de wettelijk beschermde soorten die in of nabij het plangebied voorkomen. Daarnaast is beschreven op welke wijze is nagegaan of planologisch beschermde bomen in het plangebied aanwezig zijn.

3.1 Inventarisatie van beschermde soorten

Er zijn op 24 mei 2021 verspreidingsgegevens van beschermde soorten opgevraagd uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) voor het plangebied en enkele kilometers rondom dit plangebied, van de afgelopen 10 jaar. Daarnaast zijn algemene verspreidingsatlassen geraadpleegd, en aanvullend enkele relevante bronnen met betrekking tot de ecologie van soorten of soortgroepen. Door deze bestaande gegevens te raadplegen, is inzicht verkregen in de aanwezige beschermde soorten in of in de directe omgeving van het plangebied.

Daarnaast is op 10 mei 2021 het terrein bezocht door een ter zake deskundige ecooloog van Royal HaskoningDHV (). Het was tijdens de inspectie bewolkt, 17 graden; en een windkracht 3 Bft. Tijdens het veldonderzoek is het terrein al lopende onderzocht en zijn de te slopen gebouwen en de te kappen bomen vanaf de grond visueel geïnspecteerd. Er heeft geen in pandige controle plaatsgevonden.

Aan de hand van de verspreidingsgegevens en het veldbezoek is beoordeeld voor welke beschermde soorten geschikt leefgebied aanwezig is in het plangebied.

3.2 Effectbeoordeling wettelijk beschermde soorten

Door middel van een beknopte analyse van mogelijk optredende verstoring vanuit het project in relatie tot de biotoopeisen van de beschermde soorten uit het plangebied, is beoordeeld welke negatieve effecten de voorgenomen werkzaamheden kunnen hebben op mogelijk in het plangebied voorkomende beschermde soorten. In hoeverre het mogelijk is om een complete effectanalyse te maken, is afhankelijk van de volledigheid en bruikbaarheid van de beschikbare verspreidingsgegevens en duidelijkheid over de uit te voeren werkzaamheden en uitvoeringsplanning.

Indien de onderzoeksresultaten voldoende zekerheid geven over het voorkomen van beschermde soorten, zijn de mogelijke (negatieve) effecten van de voorgenomen ingreep op deze soorten bepaald. Vervolgens is beoordeeld of overtreding van de verbodsbepalingen van de Wnb aan de orde is.

Optredende negatieve effecten op beschermde planten en dieren dienen zo veel mogelijk te worden voorkomen. Indien negatieve effecten door de voorgenomen effecten aan de orde zijn, worden in eerste instantie voorzorgsmaatregelen opgenomen om de negatieve effecten alsnog te voorkomen. Wanneer voorzorgsmaatregelen niet afdoende zijn om overtreding van de verbodsbepalingen te voorkomen, zijn mitigerende en/of compenserende maatregelen opgenomen. Het aanvragen van een ontheffing is dan, indien niet gewerkt kan worden conform een door het Ministerie goedgekeurde gedragscode, waarschijnlijk noodzakelijk.

3.3 Effectbeoordeling planologisch beschermde houtopstanden

Voor de kap van de bomen is uitgezocht welk beleid de gemeente heeft ten aanzien van de kap van houtopstanden binnen de bebouwde kom en of voor de kap van de bomen een meldings- en herplantplicht geldt. Hiervoor is gebruik gemaakt van zowel het vigerende bestemmingsplan als de bomenwaardenkaart van gemeente Nijmegen. Een kapvergunning is nodig indien de te kappen boom op de lijst van waardevolle bomen van de gemeente vermeld is.

4 RESULTATEN EN EFFECTBEOORDELING SOORTEN

4.1 Vaatplanten

Uit de NDFF is gebleken dat in de directe omgeving van het plangebied waarnemingen bekend zijn van beschermde vaatplanten, zoals dreps (een zeer zeldzame plantensoort, behorende tot de grassenfamilie), groot spiegelklokje, grote leeuwenklauw en kartuizer anjer.

De in de omgeving waargenomen beschermde groot spiegelklokje, grote leeuwenklauw en kartuizer anjer zijn planten met een biotoopvoorkeur voor kalkgraslanden of kalkrijke akkers. Dreps heeft een biotoopvoorkeur voor kalkarme akkers. Tijdens het veldbezoek zijn geen onder de Wnb beschermde vaatplanten aangetroffen, maar daarvoor was het ook nog wat vroeg in het seizoen (deze soorten bloeien pas in (mei -) juni - augustus).

Vrijwel alle beschermde vaatplanten zijn gebonden aan natuurgebieden, schrale gronden of extensief beheerde, kalkrijke(re) gronden. Dergelijk habitat is mogelijk aanwezig in de directe omgeving of zelfs in van het plangebied. Zo zijn er tijdens het veldbezoek niet beschermde plantensoorten waargenomen van kalkgraslanden en vrij kalkarme tot vrij kalkrijke akkers, namelijk akkerhoornbloem en akkerviooltje. Ook de kleine vuurvinder werd waargenomen: een vlinder die vooral te vinden is bij schrale graslanden. De aanwezigheid van de beschermde vaatplanten is daarom niet uit te sluiten.

De omgeving van het plangebied is grotendeels verhard of intensief beheerd. Tijdens het veldbezoek zijn op het gazon alleen algemeen voorkomende soorten waargenomen van voedselrijke bodem, zoals het akker-vergeet-me-nietje, zachte ooievaarsbek, madelief en paardenbloem. In de intensief beheerde groene delen binnen het plangebied en het bos ten noordoosten is de aanwezigheid van beschermde vaatplanten niet te verwachten.

In het plangebied zijn geen beschermde vaatplanten waargenomen maar op basis van de aanwezige biotoop niet uitgesloten, hierdoor is niet op voorhand uitgesloten dat het voornemen niet leidt tot negatieve effecten op onder de Wnb beschermde vaatplanten. Er dient een nader onderzoek naar beschermde vaatplanten plaats te vinden, indien de voor beschermde vaatplanten geschikte delen van het plangebied worden omgevormd (vergraven) ten behoeve van de nieuwe inrichting van het terrein.

4.2 Grondgebonden zoogdieren

Uit de NDFF is gebleken dat in de ruime omgeving van het plangebied waarnemingen bekend zijn van verschillende soorten beschermde grondgebonden zoogdieren. Het gaat om bever, bunzing, das, eekhoorn en steenmarter en de kleine marterachtige wezel.

In de bomen in noordelijk deel van het plangebied zijn geen eekhoornnesten waargenomen. Spechtengaten en andere boomholten ontbreken. De bomen betroffen grotendeels Amerikaanse zomereik, met af en toe een zomereik, gewone den en beuk. In de ondergroei staan her en der stinkende gouwe, braam, gewone

lijsterbes en Amerikaanse vogelkers. Het bosperceel heeft daarom wel potentie als foerageergebied voor de eekhoorn.

In het bosperceel liggen her en der wat oude takkenrillen en dood hout (zie figuur 4-1). Deze takkenrillen hebben potentie als verblijfplaats voor de wezel, bunzing, steenmarter en in mindere mate mogelijk ook de boommarter. In de grove den is een nest aanwezig, die (wanneer het niet in gebruik is door een broedende vogel) ook door een boommarter als dag rustplaats gebruikt kan worden. Het bosperceel en de perken langs de parkeerplaatsen en aan de oostzijde van het gebouw kunnen ook functioneren als jachtgebied. Hier zijn muizen waargenomen tijdens het veldbezoek.

De hermelijn heeft in tegenstelling tot de wezel een voorkeur voor wat vochtiger terreinen. Ten oosten van het plangebied ligt wel een stuk grond wat lager verzonken in het terrein met daarin schiet- en boswilg. Aanwezigheid van hermelijn is daarom niet helemaal niet uit te sluiten. Er zijn geen sporen van de das waargenomen. Voor de bever is het plangebied vanwege de locatie in bebouwde kom en de afwezigheid van grotere wateren ongeschikt.

Figuur 4-1. De oude takkenrillen in het bosperceel in het noorden van het plangebied. Foto's: RHDHV, 2021.

De opgaande beplantingen bieden beperkt beschutting en kan gebruikt worden door kleine grondgebonden zoogdiersoorten, zoals muizen, om langs te migreren. Vanuit de algemene verspreidingsgegevens mag verwacht worden dat ook andere algemene soorten in de omgeving van het plangebied kunnen voorkomen, zoals muizensoorten als veldmuis- en huisspitsmuis. Er kan niet worden uitgesloten dat in het geheel geen beschermde grondgebonden zoogdiersoorten als egel of muizen in (aan de randen van) het plangebied voorkomen. In provincie Gelderland geldt echter een vrijstelling voor het aanvragen van een ontheffing in het geval van een overtreding van de verbodsbepalingen voor algemene grondgebonden zoogdiersoorten, waaronder muizen (zie tabel 4-1). Voor de niet-vrijgestelde grondgebonden zoogdiersoorten worden geen negatieve effecten verwacht.

Tabel 4-1: overzicht van grondgebonden zoogdieren met een algemene vrijstelling binnen de provincie Gelderland.

Grondgebonden zoogdiersoorten waarvoor binnen Provincie Gelderland een vrijstelling geldt*		
Aardmuis	Gewone bosspitsmuis	Rosse woelmuis
Bosmuis	Haas	Veldmuis
Dwergmuis	Huisspitsmuis	Vos
Dwergspitsmuis	Konijn	Woelrat
Egel	Ree	

* de vrijstelling houdt in dat indien handelingen worden verricht in verband met de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, het aanvragen van een ontheffing voor overtreding van verbodsbepalingen niet noodzakelijk is.

Bij de herontwikkeling van het terrein wordt mogelijk (een deel van) het bosperceel gekapt en gesnoeid. Wat hier uiteindelijk voor in de plaats komt is nog niet zeker, maar zeer waarschijnlijk zal dit voor een deel verharding en bebouwing betreffen. Bij de kap- en snoeiwerkzaamheden met groot materieel kunnen de mogelijk aanwezige marterachtigen worden gedood. Het kappen en snoeien kan bovendien leiden tot vernietiging van de verblijfplaats. Dit zijn overtredingen van artikel 3.10 lid 1a en 1b van de Wnb.

Indien het bosperceel ten noordoosten van de bebouwing en de parkeerplaatsen wordt omgevormd, is nader onderzoek nodig om te bepalen of beschermde soorten (wezel, hermelijn, bunzing, steenmarter en boommarter) gebruik maken van het bosperceel en zo ja, welke functie deze heeft. Onderzoek hiernaar kan het beste worden uitgevoerd in voorjaar en zomer. Eventueel kan ook in de winter onderzoek plaatsvinden, maar dan is een langere onderzoeksinspanning nodig. Indien het bosperceel door één of meer van bovengenoemde soorten wordt gebruikt en een verblijfplaats is waargenomen of op basis van het onderzoek aannemelijk is, is een ontheffing nodig om deze te mogen vernietigen.

4.3 Vleermuizen

Uit de NDFF en algemene verspreidingsgegevens blijkt dat in de omgeving van het plangebied verschillende waarnemingen bekend zijn van verschillende soorten beschermde vleermuizen. Op ruime afstand gaat het om waarnemingen als franjestaart en meervleermuis. In de omgeving gaat het om soorten als laatvlieger, rosse vleermuis, gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis.

Vleermuizen maken op verschillende manieren gebruik van het landschap. Zo maken zij van bebouwingen en/of bomen gebruik om te verblijven, ze oriënteren zich in het landschap zelfs onder andere aan de hand van lijnvorige op en opgaande structuren als bomenlanen en zij foerageren langs bomen, en boven weilanden en watergangen, waar zij jagen op insecten zoals muggen. De te slopen bebouwingen zijn beoordeeld op hun potentiële geschiktheid als rust- en/of verblijfplaats voor vleermuizen. Van de mogelijk te kappen bomen is beoordeeld of voor vleermuizen potentieel geschikte holtes aanwezig kunnen zijn.

In de bomen in noordelijk deel van het plangebied zijn geen spechtengaten of andere boomholten waargenomen. De aanwezigheid van vleermuisverblijfplaatsen in bomen wordt niet verwacht.

Het gebouw heeft rondom stootvoegen die vleermuizen toegang geven tot de spouw erachter. Tussen de boeiboorden van het dakbeschot en de muren zit ruimte, waar mogelijk vleermuizen achter weg zouden kunnen kruipen. Gezien voorgaande kan de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in het gebouw niet worden uitgesloten. Op basis van de habitatgeschiktheid van het gebouw en de verspreidingsgegevens van de vleermuissoorten kunnen de volgende verblijfsfuncties en soorten niet worden uitgesloten:

1. zomer-, kraam- paar- en (massa)winterverblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis. Gebouwen worden door gewone dwergvleermuizen ook als winterverblijf gebruikt, waarbij vergelijkbare plaatsen als in de zomer benut worden. Bij vorst zoeken ze vaak verwarmde gebouwen op. Daar verzamelen groepen dieren zich dan bij zogenaamde massawinterverblijfplaatsen (Vleermuiswerkgroep Nederland, 2021). Massawinterverblijfplaatsen worden vaak gevonden in wat grotere, hogere gebouwen, zoals flat- of kantoorgebouwen. Het gebouw voldoet aan deze eisen. De aanwezigheid van een massawinterverblijfplaats is daarom niet uitgesloten;
2. zomer-, kraam-, paar- en winterverblijfplaats voor de laatvlieger;
3. paarverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis.
4. zomer- en kraamverblijfplaats voor meervleermuis. Hoewel de meervleermuis zich vooral thuis voelt in waterrijke gebieden met moerassen, weiden en bossen, komt de soort ook in iets mindere

¹ Vleermuiswerkgroep Nederland (2021). Ecologie en soorten. www.vleermuisnet.nl Geraadpleegd op 24 mei 2021.

mate in de drogere delen van midden en zuidwesten van Nederland voor. Paarverblijfplaatsen van meervleermuizen liggen over het algemeen langs trekroutes van zomerverblijven naar winterverblijven, waarvoor vaak kanalen, beken, vaarten en brede sloten worden gebruikt (zoals de in de omgeving liggende Enkele Wiericke en de Hollandsche IJssel). Het plangebied is niet gelegen langs een dergelijke trekroute. Voor zover bekend, overwinteren meervleermuizen in Nederland in mergelgroeven, bunkers, forten, vestingwerken, oude steenfabrieken en kelders. (Vleermuiswerkgroep Nederland, 2020). De aanwezigheid van paar- en winterverblijfplaatsen is daarom uitgesloten;

5. zomerverblijfplaats van de gewone grootoorvleermuis. De gewone grootoorvleermuis is sterk gebonden aan kleinschalig landschap en bosgebieden. Kraamkolonies zijn echter zeer zeldzaam en gezien de atypische locatie niet in dit gebouw te verwachten. Als winterverblijf worden vooral ondergrondse ruimten gebruikt, zoals grotten, kalksteengroeven, oude steenfabrieken, bunkers, forten, vestingwerken, ijskelders en (kasteel)kelders. De herfst en het voorjaar is de baltsperiode van de grootoorvleermuizen. Dan proberen de mannetjes luid roepend vrouwtjes te lokken, terwijl ze rondvliegen of aan bijvoorbeeld een boomstam hangen. In die tijd worden seksueel actieve mannetjes veelal in boomholtes, op zolders en in nest- en vleermuiskasten gevonden (Vleermuiswerkgroep Nederland, 2021). Winter- en paarverblijfplaatsen worden daarom niet verwacht.

Net als de meervleermuis, geldt ook voor de ruige dwergvleermuis dat de paarverblijfplaatsen over het algemeen langs trekroutes van zomerverblijven naar winterverblijven liggen, waarvoor vaak kanalen, beken, vaarten en brede sloten worden gebruikt. In de zomer verblijft de ruige dwergvleermuis in Nederland in spleten en gaten in bomen, achter loshangend schors en in kasten. Verblijfplaatsen in het gebouw van ruige dwergvleermuis zijn daarom uitgesloten. De overige vleermuissoorten maken geen gebruik van gebouwen en de aanwezigheid van verblijfplaatsen van deze soorten in het gebouw is daarom uitgesloten.

Het bosperceel en groen aanwezig in de borders in het plangebied biedt potentieel foerageergebied voor veel vleermuissoorten. Gezien de relatief kleine actieradius van de gewone grootoorvleermuis kan het plangebied mogelijk een essentieel stuk foerageergebied vormen voor eventueel in het gebouw aanwezige gewone grootoorvleermuizen. Gewone grootoorvleermuizen jagen namelijk in de directe omgeving van de verblijfplaats tot op een afstand van maximaal 3 km (Vleermuiswerkgroep Nederland, 2021). Ze volgen hagen en houtwallen, maar vooral in bos of kleinschalig landschap vliegen ze gewoon tussen de bomen door. Essentieel foerageergebied kan daarom niet worden uitgesloten.

Het bosperceel sluit verder naadloos aan op het gebouw en staat in verbinding met de bosrijke gebieden ten noorden van het plangebied. Het vormt daarmee mogelijk een belangrijk lijnvormig element waarlangs en waardoorheen vleermuizen vliegen om zich verder te verspreiden op weg naar andere foerageergebieden in de omgeving. De aanwezigheid van een essentieel lijnvormig element (ook wel essentiële vliegroute genoemd) is daarom niet uitgesloten.

Het gebouw in het plangebied heeft potentie als verblijfplaats voor vleermuizen. Het slopen van dit pand kan leiden tot vernietiging van verblijfplaatsen. Daarbij kunnen individuen worden verstoord en gedood. Dit is een overtreding van artikel 3.5, lid 1, 2 en 4, van de Wnb. Het bosperceel is een potentieel essentieel foerageergebied en een essentieel lijnvormig element. Vernietiging van deze functie door kappen van de bomen is een overtreding van artikel 3.5, lid 1 en 2 van de Wnb.

Er is nader onderzoek nodig om te bepalen of vleermuizen gebruik maken van het bosperceel en het gebouw en zo ja, welke functie deze hebben. Het onderzoek dient zich te richten op de in voorgaande paragraaf genoemde functies en soorten. Dit onderzoek vindt grofweg plaatst van mei tot en met september. Indien verblijfplaatsen, essentieel foerageergebied en/of lijnvormig element worden

aangetroffen, is er een ontheffing op de Wnb nodig om de kap- en sloopwerkzaamheden te mogen uitvoeren.

4.4 Broedvogels

In de bomen in noordelijk deel van het plangebied zijn geen spechtengaten of andere boomholten waargenomen. In een grove den in het midden van het perceel is een nest aanwezig, vermoedelijk van een zwarte kraai. Oude nesten van zwarte kraai kunnen een potentiële nestlocatie vormen voor sperwer, havik, buizerd, boomvalk en ransuil. De nesten van deze roofvogels zijn jaarrond beschermd.

Er zijn tijdens het veldbezoek geen huismussen of gierzwaluwen gehoord of gezien. Onder de dakgoot en boeiboorden zijn geen (sporen van) nesten of krijtsporen waargenomen. Er zijn geen losse dakpannen, loodslabben of andere openingen waargenomen waar huismussen of gierzwaluwen hun nest achter zouden kunnen hebben. De aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten in het gebouw is daarom uitgesloten.

Tijdens het veldbezoek zijn verder algemeen voorkomende soorten waargenomen, zoals tijtjaf, pimpelmees, koolmees, boomkruiper, gaai, houtduif, merel en ekster. De nesten van deze soorten zijn niet jaarrond beschermd. In het gebouw, de bomen, heesters en andere struikachtige vegetatie in het plangebied kunnen algemene broedvogels tot broeden te komen.

Bij de kap van de bomen kan een potentieel jaarrond beschermd nest worden vernietigd. Vernietiging van deze nestlocatie of significante aantasting van de functionele leefomgeving ervan is een overtreding van artikel 3.1, lid 2, van de Wnb. Daarbij kunnen in het broedseizoen bovendien individuen worden verstoord en gedood. Dit is een overtreding van artikel 3.1, lid 1 en 4, van de Wnb.

Er is nader onderzoek nodig om te bepalen of het nest in de grove den in gebruik is door een vogel waarvan het nest jaarrond beschermd is. Tegelijkertijd dient dan ook de functionele leefomgeving hiervan in kaart te worden gebracht. Dit onderzoek vindt grofweg plaats van februari tot en met juli. Indien een nest dat jaarrond beschermd is, wordt aangetroffen, is er een ontheffing op de Wnb nodig om de kapwerkzaamheden te mogen uitvoeren.

Tijdens het broedseizoen kunnen bij de kap- en sloopwerkzaamheden broedende vogels worden verstoord, eieren en nesten worden vernietigd en jonge vogels worden gedood. Dit is een overtreding van artikel 3.1, lid 1, 2 en 4 van de Wnb. Deze overtredingen kunnen het beste voorkomen worden door te werken buiten het gangbare broedseizoen. Voor het gangbare broedseizoen geldt geen wettelijk vastgestelde periode, maar de meeste vogels broeden in de periode maart tot en met juli. Ook daarbuiten is het mogelijk dat broedende vogels worden aangetroffen.

Wanneer toch in het broedseizoen gewerkt wordt, is het aan te bevelen om voorafgaande aan het broedseizoen de vegetatie al te verwijderen, zodat de kans op broedgevallen wordt geminimaliseerd. Dit kan alleen als er op dat moment geen nesten in de vegetatie aanwezig zijn. Tijdens het broedseizoen moet men verder alert blijven op de aanwezigheid van onverwachte broedgevallen en in dat geval een deskundig ecooloog inschakelen. Deze beoordeelt vervolgens of de voorgenomen werkzaamheden kunnen doorgaan of dat bijvoorbeeld een bepaalde afstand tot het nest moet worden aangehouden. De voorzorgsmaatregelen dienen als eis bij de werkzaamheden richting de aannemer te worden meegegeven en onder begeleiding van een ter zake kundig ecooloog te worden uitgevoerd. Hiervoor dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld en een logboek bijgehouden. Wanneer deze maatregelen worden nageleefd, is overtreding van de Wnb ten aanzien van broedvogels niet te verwachten.

4.5 Reptielen, amfibieën en vissen

Uit de NDFF is gebleken dat in de nabije omgeving van het plangebied alleen waarnemingen bekend zijn van onder de Wnb beschermde amfibieën, namelijk kamsalamander en algemeen voorkomende amfibieën als bruine kikker en gewone pad.

Er zijn in het plangebied geen boeihopen, poelen of andersoortige watergangen met goed ontwikkelde oevervegetatie aanwezig. De aanwezigheid van beschermde vissen is derhalve uitgesloten. Naast het plangebied ligt wel een grote vijver met ondiepe rietoevers wat kan dienen als jachtgebied en voortplantingsplaats van soorten als bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, middelste groene kikker en kamsalamander. Van voorgenoemde soorten geldt in Gelderland alleen voor de kamsalamander als enige geen vrijstelling voor handelingen in het kader van de ruimtelijke inrichting.

In het bosperceel ligt een rijke humuslaag en liggen oude takkenrillen en dood hout waarin en -onder deze amfibieën kunnen schuilen. Ook de beschermde hazelworm (een reptiel) kan hier een verblijfplaats hebben. De aanwezigheid van andere beschermde amfibieën en reptielen kunnen op basis van hun verspreidingsgegevens en biotoopeisen worden uitgesloten. In het plangebied zijn geen watergangen aanwezig, waardoor de aanwezigheid van beschermde vissen is uitgesloten.

De kap- en snoeiwerkzaamheden kan leiden tot vernietiging van verblijfplaatsen van de kamsalamander, hazelworm en een aantal amfibieën waarvoor in Gelderland een vrijstelling geldt. De kap- en snoeiwerkzaamheden kunnen ook individuen worden verstoord en gedood. De kamsalamander is beschermd onder de Habitatrichtlijn en beschermd onder artikel 3.5 van de Wnb. Vernietiging van verblijfplaatsen, verstoring en het doden van individuen van de kamsalamander is onder dit artikel verboden (artikel 3.5 lid 1, 2 en 4 van de Wnb). De hazelworm is een nationaal beschermde soort en beschermd onder artikel 3,10 van de Wnb. Verstoring van deze soort is toegestaan. Het vernietigen van verblijfplaatsen en doden van individuen is echter verboden (artikel 3.10 lid 1a en 1b van de Wnb).

Indien voor de ontwikkeling het aanwezige bosperceel in het noordoostelijke deel van het plangebied wordt ongevormd (gekap), is nader onderzoek nodig om te bepalen of de kamsalamander en hazelworm gebruik maken van het bosperceel (en voor de kamsalamander ook de bijbehorende, naast het plangebied gelegen vijver) en zo ja, welke functie het bosperceel heeft voor deze soorten. Onderzoek hiernaar kan het beste worden uitgevoerd van juni tot en met september. Indien het bosperceel door de kamsalamander en/of hazelworm wordt gebruikt en een verblijfplaats is waargenomen of op basis van het onderzoek aannemelijk is, is een ontheffing nodig om deze te mogen vernietigen.

4.6 Ongewervelde diersoorten

Uit de verspreidingsgegevens van de NDFF is gebleken dat in de directe omgeving van het plangebied waarnemingen bekend zijn van beschermde ongewervelden. Het betreft beekkrombout, grote vos en iepenpage. In de ruimere omgeving zijn waarnemingen bekend van grote weerschijnvlinder en vliegert hert.

Veel in Nederland voorkomende beschermde vlinders zijn gebonden aan vochtige, open loofbossen, bosranden, vochtige heide, schrale graslanden en duingebieden.

De bosrand in het noorden van het plangebied kan onderdeel zijn van het leefgebied van de in de omgeving waargenomen grote vos. Waardplanten van deze soorten ontbreken hier echter. De wilgen die net ten zuidoosten van het bosperceel staan (buiten het plangebied) kunnen dienen als waardplant en als voedselboom. Vooral vlinders van de grote vos die overwinterd hebben, voeden zich met de nectar van de wilgen.

De aanwezigheid van de in de omgeving waargenomen iepenpage is uitgesloten. Deze vlinder leeft vooral bij bloeiende en vruchtdragende bomen of op relatief jonge iepen. De iepenpage heeft geen groot leefgebied nodig en kan al voorkomen op plaatsen waar enkele iepen bij elkaar staan. Dergelijk habitat ontbreekt in het plangebied.

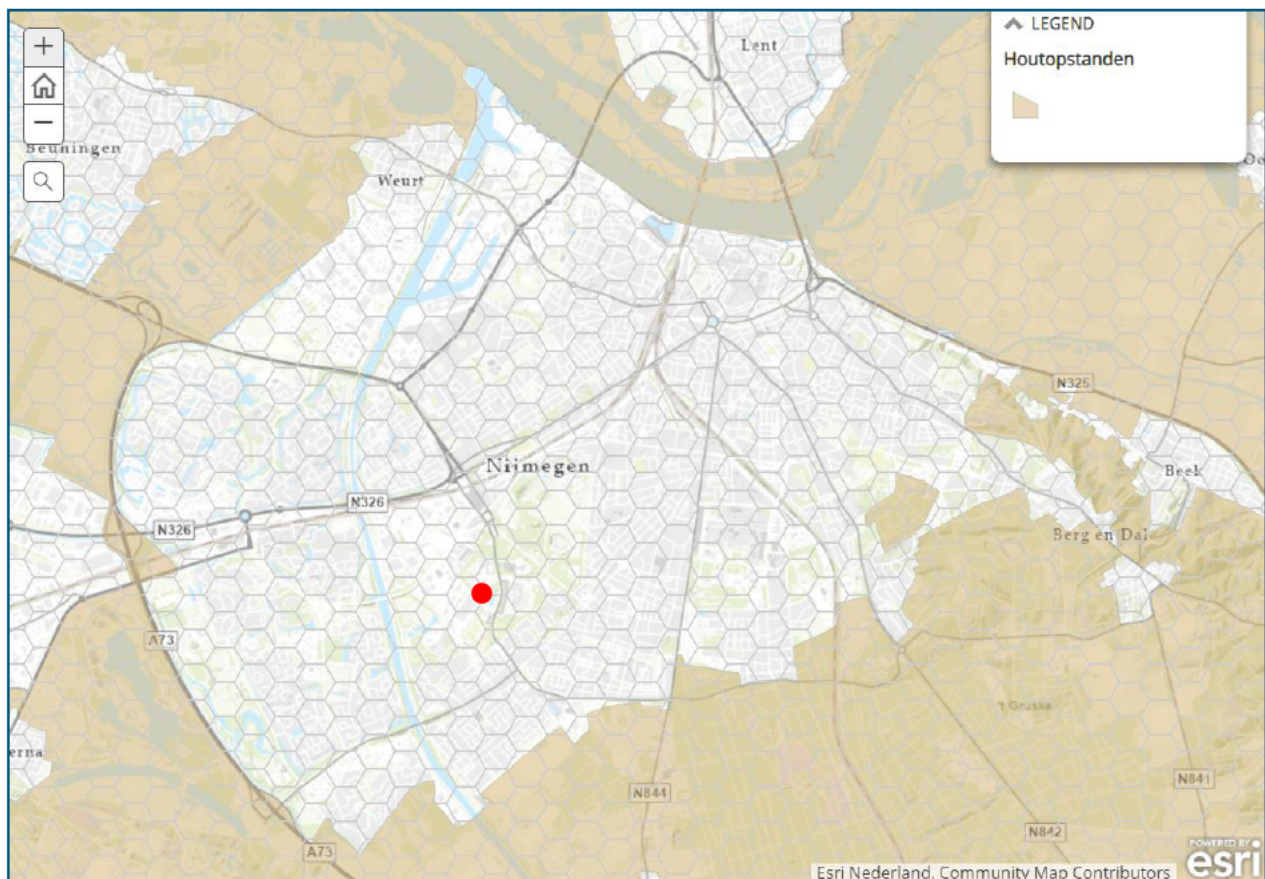
Beschermden libellen, zoals de in de omgeving waargenomen beekrombout, zijn veelal gebonden aan grote beken, rivieren, vegetatierijke vennen, laagveenmoerassen en duinplassen. Door het ontbreken van voornoemde hoogwaardige (semi)natuurlijke habitats binnen het plangebied en het ontbreken van een verbinding met bekende leefgebieden, vormt het plangebied geen leefgebied voor deze beschermde soorten. Overige beschermde ongewervelden als kevers, mossels en slakken kunnen op basis van hun verspreidingsgegevens en biotoopeisen worden uitgesloten.

Er worden geen essentiële functies voor beschermde ongewervelde diersoorten in het plangebied verwacht. Het optreden van negatieve effecten op beschermde ongewervelden is redelijkerwijs niet te verwachten. Een nader onderzoek naar het voorkomen wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

5 BESCHERMING VAN HOUTOPSTANDEN

5.1 Wettelijke bescherming van houtopstanden

Op de kaartviewer van Provincie Gelderland zijn de vastgestelde grenzen van de bebouwde kom houtopstanden van Nijmegen weergegeven (zie figuur 5-1). Het plangebied ligt binnen deze begrenzing. Dit betekent dat op de te kappen houtopstand de Wnb niet van toepassing is. Voor de kap van de houtopstand geldt daarom geen kapmelding- en herplantplicht in het kader van de Wet natuurbescherming.

Figuur 5-1. De globale ligging van het plangebied (rode cirkel) in de bebouwde kom houtopstanden van provincie Gelderland.

5.2 Planologische bescherming van houtopstanden

Binnen de bebouwde kom gelden de regels van de omgevingsverordening. Om een boom te mogen kappen, moet de opdrachtgever eigenaar zijn van de boom en moet het kappen van bomen toegestaan zijn volgens het ter plaatse geldende bestemmingplan. Via de 'bomenwaardekaart' van gemeente Nijmegen is bekeken of op het perceel waardevolle of monumentale bomen van de gemeente, dan wel van particulieren, op of nabij het terrein aanwezig zijn. Daarnaast is bekeken of de regels van het vigerende bestemmingplan beperkingen opleggen aan de kap van de bomen op het perceel aan de Tarweweg te Nijmegen.

Het plangebied bevat geen waardevolle of monumentale bomen volgens de bomenwaardekaart van Nijmegen (zie Figuur 5-2). De bomen in het lichtgroene vlak in Figuur 5-2 hebben een enkelbestemming 'groen' (artikel 14 van bestemmingplan Nijmegen Goffert Winkelsteeg 2017). In dit artikel staan geen

regels ten aanzien van een omgevingsvergunningsplicht voor het kappen van bomen. Gezien de bestemming 'groen' van dit perceel, is mogelijk wel een bestemmingsplanwijziging nodig. Het overige deel van het plangebied heeft een enkelbestemming 'Maatschappelijk' (artikel 14 van bestemmingsplan Nijmegen Goffert Winkelsteeg 2017). De solitaire bomen in dit deel (i.e. de gewone esdoorn en de smalbladige essen) hebben geen aanduiding 'bos' (bo). Deze mogen conform artikel 17.4.1 namelijk niet zonder omgevingsvergunning gekapt worden.

Figuur 5-2. De globale ligging van het plangebied (rood omlijnd) en de monumentale en waardevolle bomen van gemeente Nijmegen. Bron: Bomenwaardekaart Nijmegen.

Voorgaande betekent dat er geen bomen zijn aangemerkt op de bomenwaardekaart van gemeente Nijmegen als waardevol. Ook zijn vanuit het vigerende bestemmingsplan geen regels van toepassing ten aanzien van (het beperken) van de kap van bomen in het plangebied.

Voor het -eventueel- kappen van de bomen heeft daarom geen omgevingsvergunning te worden aangevraagd bij de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN) via het omgevingsloket van gemeente Nijmegen. Omdat bomen wel ecologische, maar ook een maatschappelijke, waarde kunnen hebben, is het in de eerste plaats te adviseren om de bomen op het terrein zo veel als mogelijk in het plan te behouden.

6 CONCLUSIE EN ADVIES

6.1 Wnb-soortenbescherming

Ten behoeve van de voorgenomen herontwikkeling op de projectlocatie van de voormalige GGZ in Nijmegen (Tarweweg 2), is door Royal HaskoningDHV een natuurtoets in het kader van de vigerende natuurwetgeving en -beleid uitgevoerd. Uit deze natuurtoets komt het volgende naar voren:

- Het bosperceel in het noorden van het plangebied heeft een potentiële functie voor wezel, hermelijn, bunzing, steenmarter, boommarter, vleermuizen, vogels met en zonder jaarrond beschermde nesten, kamsalamander, hazelworm en mogelijk grote vos.
- Het gebouw heeft een potentiële functie voor vleermuizen.
- Op het gazon kan de aanwezigheid van beschermde vaatplanten niet op voorhand worden uitgesloten.
- In het plangebied kunnen ook algemeen voorkomende broedvogels zonder jaarrond beschermd nest tot broeden komen.
- Door het nemen van de bepaalde voorzorgsmaatregelen kan overtreding van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming voor vogels zonder jaarrond beschermd nest worden voorkomen.
- Nader onderzoek naar bovengenoemde soorten is nodig, met uitzondering van vogels zonder jaarrond beschermd nest. Indien verblijfplaatsen en/of voorkomen worden aangetoond en door de voorgenomen ontwikkeling negatieve effecten optreden, is mogelijk een ontheffing voor overtreding van de verbodsbepalingen van de Wnb nodig. Er dienen dan ook mitigerende maatregelen genomen te worden om het verstoren en/of doden van individuen zoveel mogelijk te beperken dan wel te voorkomen, en te voorzien in een duurzame staat van instandhouding van soorten.
- Voor niet onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten, geldt daarnaast te allen tijde de algemene zorgplicht (artikel 1.11). Deze plicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun leefomgeving. De zorgplicht betekent niet dat geen effecten mogen optreden, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat de verstoring en eventueel lijden zo beperkt mogelijk zijn.
- Deze voorzorgsmaatregelen dienen als eis richting de aannemer te worden meegegeven, in een ecologisch werkprotocol te zijn uitgewerkt en onder begeleiding van een ter zake kundig ecoloog te worden uitgevoerd.

6.2 Planologische bescherming van houtopstanden

Het plangebied ligt binnen de bebouwde kom houtopstanden Wnb. Dit betekent dat op de te kappen houtopstand de Wnb niet van toepassing is. Voor de kap van de houtopstand geldt daarom geen kapmelding- en herplantplicht in het kader van de Wnb. Ook is er conform bestemmingplan Nijmegen Goffert Winkelsteeg 2017 geen omgevingsvergunningsplicht. Gezien de bestemming 'groen' van dit perceel, is mogelijk wel een bestemmingsplanwijziging nodig.

Omdat bomen wel ecologische, maar ook een maatschappelijke, waarde kunnen hebben, is het in de eerste plaats te adviseren om de bomen op het terrein zo veel als mogelijk in het plan te behouden.

6.3 Risico's ten aanzien van de voorgenomen planning

Er zijn verschillende aanvullende onderzoeken nodig. Zo is voor vleermuizen niet uitgesloten dat er vaste rust- en/of verblijfplaatsen aanwezig zijn in de te slopen bebouwing op het perceel. De doorlooptijd van het vervolgonderzoek bedraagt enkele maanden. Omdat het onderzoek niet in 2021 kan worden uitgevoerd conform de geldende voorschriften uit het Vleermuizenprotocol 2021, kan dit pas in 2022

worden uitgevoerd. De doorlooptijd van het onderzoek bedraagt circa 6 maanden, waarbinnen meerdere onderzoek rondes worden uitgevoerd. Daarnaast dient te worden afgewogen of het in het noorden van het plangebied aanwezige bosperceel wordt gekapt. Voor verschillende beschermde soorten is namelijk niet uitgesloten dat het bosperceel onderdeel uitmaakt van het leefgebied van deze soorten.

Na afloop van de benodigde soortgerichte vervolgonderzoeken moet bekeken worden wat de onderzoeksresultaten uitwijzen. Uit de onderzoeken kan blijken dat bepaalde functies van beschermde soorten aanwezig zijn en het optreden van negatieve effecten door het nemen van maatregelen niet te voorkomen is, waardoor een ontheffing voor de voorgenomen ontwikkeling moet worden aangevraagd.

Een ontheffingsaanvraag kent in provincie Gelderland een doorlooptijd van minimaal 26 weken.

De ontheffingsaanvraag kan pas aangevraagd nadat het (natuur)onderzoek is afgerond, maatregelen zijn bepaald en het wettelijke belang en de alternatievenafweging is voltooid. Er dienen bijvoorbeeld tijdelijke en permanente alternatieven te worden aangeboden en maatregelen genomen te worden om verstoring en doden zoveel mogelijk te beperken of te voorkomen. Een deskundig ecoloog dient hierover advies te geven.

Om te zorgen dat het project niet meer vertraging oploopt, kunnen bepaalde maatregelen al na de eerste resultaten van het (voorjaars)onderzoek in 2022 genomen worden. Indien bijvoorbeeld blijkt dat verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn, kunnen, met oog op de toekomstige sloop van het gebouw en de daarmee gepaard gaande vernietiging van aanwezige verblijfplaatsen, alvast -tijdelijke- alternatieve verblijfplaatsen in de omgeving van het plangebied aangebracht worden. Vanuit het kennisdocument van gewone dwergvleermuis (BIJ12, 2017) is één van de voorwaarden voor het aanbrengen van alternatieve verblijfplaatsen namelijk, dat vleermuizen voldoende tijd krijgen om deze voorzieningen te ontdekken (=gewenningsperiode). De gewenningsperiode is behoorlijk, zij bedraagt respectievelijk 3 en 6 maanden voor zomer- en voor paarverblijfplaatsen. Het is te adviseren om dergelijke maatregelen zo vroeg als mogelijk is te nemen.

De start van de kap- en sloopwerkzaamheden is met inachtneming van voorgaande en conform voorgenomen planning in september 2021 niet haalbaar. Reëel(er) haalbaar is een sloop vanaf september 2023, mits de ontheffing op tijd kan worden aangevraagd (najaar 2022, na afloop van de benodigde nadere vervolgonderzoeken) en maatregelen genomen worden.

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

- Creemers, R., Delft van, J. (2009). Atlas de amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse fauna 9. RAVON. P. 87-279
- Grenzen bebouwde kom boswet, geraadpleegd op 27 mei 2021 via: <https://gelderland.maps.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=38465e1d8fec467ba027024c1e3476d1>
- Groenatlas Nijmegen, geraadpleegd op 27 mei 2021 en 15 juni 2021, via <https://kaart.nijmegen.nl/groen/>
- Netwerk Groene Bureaus, Soorteninventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming (2017) en vigerende Vleermuizenprotocol 2021.
- NDFF. Nationale Databank Flora en Fauna, maximale reeks van 1-1-2011 t/m 24-05-2021, geraadpleegd op 24 mei 2021
- Verschillende verspreidingsatlassen soorten, via <https://www.verspreidingsatlas.nl/>
- Vliegend hert, informatie over de verspreiding en biotoopeisen, via: <https://www.eis-nederland.nl/vliegendhert>
- Vigerende bestemmingsplan en aanwijzingen, geraadpleegd op 27 mei 2021 via <https://www.ruimtelijkeplannen.nl/>
- Wet natuurbescherming, via <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2021-02-17>
- Zoogdiervereniging, algemene informatie over de ecologie en verspreiding van grondgebonden zoogdiersoorten via: <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten>

Bijlage 1: Beknopt kader relevante natuurwetgeving en -beleid

De juridische kaders die volgen uit de Wnb en het beleid rond het NNN vormen het toetsingskader. Wat betreft de Wnb zijn de onderdelen Gebiedsbescherming (Hoofdstuk 2 van de wet), Soortenbescherming (Hoofdstuk 3 van de wet) van belang in het licht van de voorgenomen activiteit. Bescherming van houtopstanden (Hoofdstuk 4 van de wet) is niet van toepassing voor het projectvoornemen.

De Wet natuurbescherming is op 1 januari 2017 in werking getreden en voegt de drie voorheen gebruikte natuurwetten (Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en Boswet) samen. Het uitgangspunt van de wet is de natuur te beschermen, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van biologische diversiteit zonder de lasten te verhogen. De uitwerking van de wet is vastgelegd in het Besluit natuurbescherming en de Regeling natuurbescherming (Staatsblad, 2016).

De Wet natuurbescherming kent naast de algemene zorgplicht (artikel 1.11) een drietal hoofdstukken die relevant zijn voor voorliggend voornemen. Hoofdstuk 2 van de Wnb gaat over de Natura 2000-gebieden en hoofdstuk 3 over soorten en hoofdstuk 4 over houtopstanden. Omdat onderhavige rapportage ingaat op het onderdeel Soortbescherming van de Wnb, is alleen dit onderdeel van de wet onderstaande beknopt opgenomen.

Soortenbescherming

Hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming behandelt de bescherming van soorten, de mogelijkheid om ontheffing te verlenen en dergelijke. Voor soorten van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing worden verleend op basis van de in deze richtlijnen genoemde belangen (bijvoorbeeld openbare veiligheid of ter bescherming van flora en fauna). In de wet zijn in de bijlagen 160 soorten opgenomen, ten aanzien waarvan onder deze wet verbodsbepalingen zijn geformuleerd die ten gevolge van een plan of project niet overtreden mogen worden. Is een dergelijke overtreding toch onlosmakelijk verbonden met een voornemen, dient hiervoor een ontheffing te worden verkregen.

Er wordt onderscheid gemaakt in internationaal beschermde soorten (Vogelrichtlijn artikel 3.1 en habitatrichtlijn in artikel 3.5) en nationaal beschermde soorten, ook wel overige soorten genoemd (in artikel 3.10). Internationaal beschermde soorten vallen onder het strengste beschermingsregime. Nationaal beschermde soorten genieten een minder strenge bescherming. Dit uit zich bijvoorbeeld in het feit dat voorwaardelijke opzettelijke verstoring van nationaal beschermde soorten niet meer verboden is. Voor nationaal beschermde soorten - ook wel: andere soorten - gelden de verbodsbepalingen op grond van artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming zoals vermeld in het overzicht op de volgende pagina (Tabel 1).

Voor de 'andere soorten' van artikel 3.10 kunnen provincies en het ministerie van LNV een algemene vrijstelling van de vergunningplicht vaststellen door middel van een verordening. De Provincie Gelderland heeft de provinciale verordening en vrijstelling vastgesteld. Voor ruimtelijke ingrepen geldt hierdoor een vrijstelling van de ontheffingsplicht voor een aantal meer algemeen voorkomende soorten.

Voorzorgs- en mitigerende maatregelen

Indien door voorzorgsmaatregelen de negatieve effecten volledig kunnen worden opgeheven, waardoor overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen kan worden, is het aanvragen van een ontheffing niet nodig. Het gaat erom dat de voorzorgsmaatregel zorgt dat de functionaliteit van voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van de aanwezige beschermde soort blijft behouden en de betreffende soort niet gedood, verwond of verstoord wordt.

Tabel 1: Soortenbescherming: overzicht verbodsartikelen Wet natuurbescherming voor flora en fauna.

HR: Habitatrichtlijn. VR: Vogelrichtlijn. N.v.t.: Niet van toepassing.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2	Beschermingsregime andere soorten § 3.3
Art. 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art. 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Art. 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
Art. 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Art. 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.	Art. 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Art. 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.	Art. 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	
Art. 3.1 lid 4 Het is verboden vogels opzettelijk te storen.	Art. 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.	Art. 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
Art. 3.1 lid 5 Opzettelijk storen is niet verboden indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Art. 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.	

De voorzorgsmaatregelen worden als randvoorwaarde meegegeven aan de aannemer. Indien dit niet wenselijk of mogelijk is, dan dienen mitigerende maatregelen genomen te worden om de optredende effecten te verzachten. Omdat in een dergelijk geval automatisch sprake is van het overtreden van één of meerdere verbodsbepalingen, moet een ontheffing worden aangevraagd. In specifieke gevallen geldt een vrijstelling van ontheffingsplicht als ruimtelijke ontwikkelingen uitgevoerd worden volgens een goed-gekeurde gedragscode.

Algemene zorgplicht ex artikel 1.11 van de Wnb

Voor alle in het wild levende planten en dieren (dus ook voor soorten die niet zijn opgenomen in de Wnb) geldt de algemene zorgplicht conform Wnb artikel 1.11. Deze plicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun leefomgeving.

Veelal komt de zorgplicht erop neer dat tijdens werkzaamheden negatieve effecten op planten en dieren zoveel mogelijk worden voorkomen, en dat bij de inrichting aandacht wordt besteed aan de realisatie van geschikt habitat voor plant en dier.

De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat geen effecten mogen optreden, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat de verstoring en eventueel lijden zo beperkt mogelijk is.

Opzettelijkheid

In de Wnb is voor veel verbodsbepalingen de term opzettelijk van toepassing. Niet-opzettelijke handelingen waarbij verbodsbepalingen overtreden worden zijn niet verboden. Daarbij is van belang dat het Europese Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden

begrepen: “Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant”.

Wezenlijke invloed

Met de term ‘wezenlijke invloed’ wordt bedoeld op een wezenlijk negatieve invloed op een soort of populatie. Om te bepalen of sprake is van een wezenlijk (negatieve) invloed dienen de effecten van de activiteiten of werkzaamheden op de populatie te worden onderzocht. Of hiervan sprake is hangt af van de lokale, regionale, landelijke en Europese staat van instandhouding van de soort. Op welk van deze niveaus de effecten op een soort moeten worden onderzocht, hangt af van de soort.

Er is geen sprake van een wezenlijke invloed wanneer de populatie de mogelijke negatieve effecten van de activiteiten of werkzaamheden zélf op een zodanige wijze (bijvoorbeeld doordat voldoende uitwijkmogelijkheden zijn naar een volwaardig leefgebied elders) teniet kan doen dat er geen invloed is op de huidige staat van instandhouding van de soort. In alle gevallen geldt proportionaliteit. Effecten op een zeer zeldzame soort zullen op een lager niveau moeten worden gezien dan een zeer algemene soort. Bij soorten die zich niet over grote afstanden kunnen verplaatsen, zoals amfibieën, reptielen, planten en veel soorten insecten, is eerder sprake van een wezenlijk negatieve invloed dan bij soorten die zich over grotere afstanden kunnen verplaatsen. Verder is van belang of het effect van tijdelijke of permanente aard is. Van tijdelijke effecten kan een populatie van een soort zich over het algemeen gemakkelijker herstellen dan wanneer het om een aanhoudend negatief effect gaat.

Houtopstanden

Wettelijke bescherming van houtopstanden

Indien de houtopstand buiten de vastgestelde grenzen van de bebouwde kom houtopstanden ligt, is de Wnb van toepassing. Voor provincie Gelderland is deze begrenzing weergegeven op een kaartviewer. De Wnb schrijft voor dat bij de kap van ten minste 1.000 m² (10 are) of meer dan 20 bomen een meldings- en herplantplicht geldt. De wet is ook van toepassing in geval het een velling bedraagt van 1 are, wanneer deze deel uitmaakt van de houtopstand die groter is dan 10 are. Hetzelfde geldt voor de velling van 1 laanboom, staande in een rijbeplanting, omvattende meer dan 20 bomen. Spontane bosopslag langs sloten, op natuurterreinen en op braakliggende terreinen valt onder het begrip ‘houtopstand’ zodra er sprake is van een bedekkingspercentage van 60% en de opslag vijf jaar of ouder is.

Planologische bescherming van houtopstanden

Het voornemen houdt in dat een of meerdere bomen mogelijk gekapt zullen worden. Vanwege de ligging binnen de grenzen van de ‘bebouwde kom boswet’ vallen de bomen niet onder de bescherming van de Wet natuurbescherming. Wel is het noodzakelijk te onderzoeken of de bomen planologisch beschermd zijn, bomenwaardenkaart of planologisch indien zij als ‘waardevol groen’ bestemd zijn. Indien dit het geval is zal het aanvragen van een omgevingsvergunning bij de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN) via het Omgevingsloket van gemeente Nijmegen aan de orde zijn.